

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

 Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФАХ»
(Джазовий саксофон)**

“Мистецтво джазу”

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

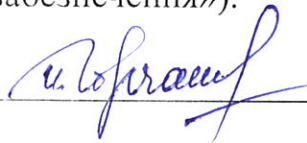
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 5**

Розробник: Мичло Ілля Ігорович — голова циклової комісії «Мистецтво джазу».

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Фах» (Джазовий саксофон) відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійній програмі «Музичне мистецтво» 2025 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня Фаховий молодший бакалавр 2025--2026 навчального року (на основі повної загальної середньої освіти), методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

Гарант ОПП

Ірина ГОРЧАКОВА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Фах» (Джазовий саксофон) відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням методичної ради ВСП «Фаховий музичний коледж» КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 1 від «29» серпня 2025 року).

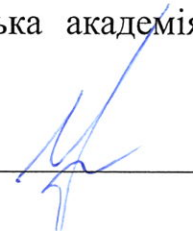
Голова ради

Олена ПОТОЦЬКА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Фах» (Джазовий саксофон) відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії «Мистецтво джазу» ВСП «Фаховий музичний коледж» КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 1 від «27» серпня 2025 року).

Голова циклової комісії «Мистецтво джазу»

Ілля МИЧЛО

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень освіти</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів – 12	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
Загальна кількість годин – 360	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – I-III
Тижневих годин: індивідуальних — 2 самостійної роботи – 1-1,5	Рівень освіти -фахова передвища освіта освітньо-професійна програма - «Музичне мистецтво»	Семестр – 1-6
Вид контролю – екзамен	Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр	Індивідуальні заняття – 218 годин
		Самостійна робота здобувачів – 142 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Фах/виконавство» є підготовка здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» до концертно-виконавської діяльності в сфері сучасної джазової музики, а також виховання у молодих музикантів найякісніших виконавських навичок професійного володіння інструментом.

2.2 Завдання:

1. Формувати всебічно та збалансовно розвинену особистість музиканта;
2. Досягнення майбутніми фахівцями високого професійного та технічного рівня володіння своїм інструментом;
3. Формувати виконавську майстерність та артистизм;
4. Досягнення майбутніми фахівцями високого художньо виконавського рівня;
5. Розкрити виконавський потенціал здобувача.

2.3. Компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

2.3.1 Загальні (ЗК)

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати новими знаннями;

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

2.3.2. Спеціальні (СК)

СК 1. Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності;

СК 2. Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності;

СК 3. Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності;

СК 4. Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5. Здатність демонструвати професійні навички та уміння у музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/організаційно-творчій діяльності;

2.4. Програмні результати навчання:

РН 3. Грати на музичному інструменті/співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стилевих особливостей.

РН 5. Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити;

РН 6. Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту;

РН 8. Розпізнавати різні компоненти музичної мови.

РН 9. Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 13. Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РН 15. Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

РН 16. Дотримуватися загальних вимог щодо авторських та суміжних прав, захисту персональних даних, правил розповсюдження інформації.

РН 17. Презентувати результати власної мистецької діяльності з метою забезпечення особистісної конкурентоспроможності на ринку праці.

3. Програма навчальної дисципліни

Заняття з дисципліни «Фах» базуються на програмі, що формується викладачем на основі рівня студентів, їх індивідуальних здібностей. Протягом кожного семестру студент готує програму, що складається з 6-х композицій різного стилістичного напрямлення. Кожен твір має розкривати індивідуальний художній задум студента та відповідати обраній стилістичній концепції.

Тема 1. Постановка виконавського апарату.

Необхідність коригування виконавського апарату відповідно до потреб сучасного джазового виконавства. Пошук збалансованого та стабільного виконавського сетапу. Ознайомлення з базовими поняттями, що використовуються у джазовій музиці. Постановка пальців та губного апарату здобувача. Налаштування синхронної роботи всіх компонентів виконавського апарату здобувача.

Тема 2. Робота над звуком та звуковидобуванням. Інтонування. Дихання.

Освоєння базових принципів звуковидобування на саксофоні. Атака та її основні види (м'яка, жорстка, комбінована). Освоєння натурального звукоряду інструменту, гра натуральних флажолетів. Основні виконавські прийоми: фултон та субтон. Практика дихання (фаза виконавського вдоху та видоху). Залежність повного та яскравого звуку саксофону від постановки правильного виконавського дихання. Робота з тюнером. вправи для чистоти та покращення точності інтонування звукоряду на саксофоні.

Тема 3. Штрихова культура виконавства на джазовому саксофоні. Фразування.

Розбір базових штрихових технік джазового саксофону. Деташе, стакато, легато, маркато як основні штрихи, що використовуються у джазовому виконавстві. Фразування та фразові ліги. Акцентування. Змінний та комбінований штрих. Гра основних звукорядів та вправ на розвиток основ джазового фразування.

Тема 4. Технічні особливості виконання на джазовому саксофоні.

Джазові етюди, лади та звукоряди та їх похідні вправи, що дозволяють розвинути відчуття джазового фразування. Робота під різні види метроному. Розвиток виконавської техніки, швидкості та гнучкості виконавського мислення. Відпрацювання навичок швидкісної технічної гри.

Тема 5. Технології джазової артикуляції. Ритм.

Побудування джазової фрази в залежності від стильового напрямку виконання. Поняття свінгу та свінгування. Straight notes. Поняття тайму та груву. Ритмічні особливості виконання на джазовому саксофоні. Відпрацювання стабільного відчуття тайму та груву.

Тема 6. Стильова палітра джазової музики. Виконавські техніки.

Ознайомлення із різноманіттям стилів джазової музики та відповідними техніками виконання, що в них використовуються. Свінг, боп та його похідні, Latin music, сучасна модальна та фьюжн музика. Аналіз найвідоміших зразків джазового мистецтва з точки зору стильових особливостей. Особистий стиль визнаних джазменів минулого та сьогодення.

Тема 7. Підбір репертуару. Інтерпретація джазових стандартів в залежності від виконавських задач.

Підбір репертуару згідно технічних, стильових та художніх завдань, що необхідно вирішити задля раціонального та гармонійного розвитку здобувача. Опрацювання, аналіз та інтерпретація підібраного репертуару та його подальша підготовка до прийняття в роботу. Постановка художніх та виконавських цілей.

Тема 8. Імпровізація. Гармонічно-мелодичні основи та базові принципи.

Базові принципи імпровізації в джазовому мистецтві. Відповідність підбору прийомів імпровізації стильовим особливостям музики. Стильові особливості імпровізації. Технологічні основи імпровізації: гармонічні послідовності та відповідне обігрування їх, тризвучні пари, гармонійні заміни. Гармонічна вертикаль та її відображення в імпровізації. Ладова імпровізація. Бібопові лади та робота з пентатоніками. Секвенції.

Тема 8. Структура джазової імпровізації в різних стилях.

Аналіз імпровізацій визнаних джазменів у різних стилях. Традиційний та сучасний (модальний/ладовий) підходи до імпровізації. Імпровізація в баладах. Робота з довжинами нот та інтервалами. Імпровізація в latin music. Ритмізація та побудування ритмічних патернів.

Тема 9. Комплексний виконавський аналіз музичного матеріалу та підготовка до виступу.

Аналіз музичного репертуару з точки зору виконавської практики, художнього сенсу та творчої актуалізації. Підготовка програми до виступу. Побудування виконавської концепції відповідно до власних потреб здобувача. Рішення художніх завдань, що дозволяють розкрити творчий задум автора/виконавця.

Тема 10. Розкриття творчого потенціалу шляхом синтезу виконавських технік та прийомів гри на джазовому саксофоні.

Синтез технічних, технологічних, художніх та творчих аспектів виконавської діяльності задля виконання всіх поставлених художньо-виконавських завдань здобувача. Гармонічний творчий розвиток здобувача шляхом абсолютного пізнання власних можливостей та можливостей свого інструменту. Аспект пошуку та експериментальна практика у виконавській діяльності музиканта.

Рекомендований репертуарний список

A Foggy Day	In Your Own Sweet Way	Tenderly
All Blues	In a Mellow Tone	There Will Never Be Another You
All of Me	In a Sentimental Mood	There is No Greater Love
All of You	Invitation	This I Dig of You
All the Things You Are	It Could Happen to You	Triste
Alone Together	Joy Spring	Up Jumped Spring
Anthropology	Just Friends	Wave
Autumn Leaves	Just in Time	Well You Neednt
Beautiful Love	Lady Bird	What is This Thing Called Love
Billies Bounce	Like Someone In Love	When I Fall In Love
Black Orpheus	Long Ago and Far Away	Yardbird Suite
Blue Bossa	Lullaby of Birdland	Yesterdays
Blue Monk	Meditation	You'd Be So Nice To Come Home
Bluesette	Misty	You and the Night and the Music
Body and Soul	Moment's Notice	Airegin
Bye Bye Blackbird	Moonlight In Vermont	Along Came Betty
Chega De Saudade	Mr. PC	Au Privave
Cherokee	My Funny Valentine	Bags' Groove
Confirmation	My One and Only Love	Birdlike
Darn That Dream	My Romance	Blues for Alice
Days of Wine and Roses	Nica's Dream	Confirmation
Dolphin Dance	Night and Day	Cottontail
Don't Get Around Much	Oleo	Cute
Anymore	Once I Loved	Dear Old Stockholm
Donna Lee	One Note Samba	Dolphin Dance
East of the Sun	Out of Nowhere	Doxy
Falling Grace	Quiet Nights (Corcovado)	Equinox
Fly Me to the Moon	Recordame	Freddy the Freeloader
Footprints	Rhythm-a-ning	Good Bait
Four	Round Midnight	Groovin' High
Gentle Rain	Satin Doll	Half Nelson
Giant Steps	Scrapple From the Apple	Hi-Fly
Girl From Ipanema	Secret Love	Hot House
Green Dolphin Street	Softly As In a Morning Sunrise	Impressions
Have You Met Miss Jones	Solar	Jeannine
How High the Moon	Someday My Prince Will Come	Lazybird
How Insensitive	Song for my Father	Milestones (old)
I'll Remember April	Sophisticated Lady	Minority
I Hear a Rhapsody	Speak Low	Moanin'
I Love You	Star Eyes	Moose the Mooche
I Mean You	Stella By Starlight	My Little Suede Shoes
I Thought About You	Sugar	
If I Should Lose You	Summertime	Nardis
In Walked Bud	Take the a Train	Night in Tunisia

Ornithology	April in Paris	I Should Care
Peace	Autumn in New York	If I Were A Bell
Pensativa	But Beautiful	It Don't Mean A Thing
Pent-Up House	But Not For Me	It Had To Be You
Perdido	Come Rain or Come Shine	Its Only A Paper Moon
Preacher (The)	Darn That Dream	Its You Or No One
Sandu	Days of Wine and Roses	Love Walked In
So What	East of the Sun	Love for Sale
Sonnymoon for Two	Embraceable You	Moonlight in Vermont
St. Thomas	Emily	More I See You (The)
Stablemates	Falling in Love with Love	My Foolish Heart
Stolen Moments	Gone With The Wind	My Shining Hour
Straight No Chaser	Here's That Rainy Day	Our Love Is Here To Stay
Strollin'	Honeysuckle Rose	Pennies From Heaven
Take Five	How Deep Is The Ocean	Polkadots And Moonbeams
Tenor Madness	I'm Old Fashioned	September In The Rain
Things Ain't What They Used To	I've Never Been in Love Before	Skylark
Tune Up	I Could Write A Book	Song Is You (The)
Whisper Not	I Didn't Know What Time It Was	
Woody'n You	I Let A Song Go Out Of My	
Work Song	Heart	
Almost Like Being In Love	I Remember You	

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділу і теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Індив.	Сам.р.
Тема 1.						
Постановка виконавського апарату.	35				20	15
<i>Разом за темою 1</i>	35					
Тема 2.						
Робота над звуком та звуковидобуванням. Інтонування. Дихання.	35				20	15
<i>Разом за темою 2</i>	35					
Тема 3.						
Штрихова культура виконавства на джазовому саксофоні. Фразування.	40				25	15
<i>Разом за темою 3</i>	40					
Тема 4.						

Технічні особливості виконання на джазовому саксофоні.	38				23	15
<i>Разом за темою 4</i>	38					
Тема 5.						
Технології джазової артикуляції. Ритм.	38				23	15
<i>Разом за темою 5</i>	38					
Тема 6.						
Стильова палітра джазової музики. Виконавські техніки.	30				15	15
<i>Разом за темою 6</i>	30					
Тема 7.						
Підбір репертуару. Інтерпретація джазових стандартів в залежності від виконавських задач.	30				20	10
<i>Разом за темою 7</i>	30					
Тема 8.						
Структура джазової імпровізації в різних стилях.	54				32	22
<i>Разом за темою 8</i>	54					
Тема 9.						
Комплексний виконавський аналіз музичного матеріалу та підготовка до виступу.	30				20	10
<i>Разом за темою 9</i>	30					
Тема 10.						
Розкриття творчого потенціалу шляхом синтезу виконавських технік та прийомів гри на джазовому саксофоні.	30				20	10
<i>Разом за темою 10</i>	30					
Усього годин	360				218	142

**5. Теми лекційних занять
навчальним планом не передбачені.**

**6. Теми лабораторних занять
навчальним планом не передбачені.**

**7. Теми аудиторних занять
навчальним планом не передбачені.**

8. Самостійна робота

<i>Назва розділу і теми</i>	<i>Усього годин</i>
Постановка виконавського апарату.	15
Робота над звуком та звуковидобуванням. Інтонування. Дихання.	15
Штрихова культура виконавства на джазовому саксофоні. Фразування.	15
Технічні особливості виконання на джазовому саксофоні.	15
Технології джазової артикуляції. Ритм.	15
Стильова палітра джазової музики. Виконавські техніки.	15
Підбір репертуару. Інтерпретація джазових стандартів в залежності від виконавських задач.	10
Структура джазової імпровізації в різних стилях.	22
Комплексний виконавський аналіз музичного матеріалу та підготовка до виступу.	10
Розкриття творчого потенціалу шляхом синтезу виконавських технік та прийомів гри на джазовому саксофоні.	10
Усього годин	142

9. Індивідуальні завдання

1. Вивчення акустичних можливостей та природи власного інструмента з метою її відповідності концертним умовам творчих виступів.
2. Транскрипція та аналіз імпровізацій та аранжування визнаних джазових виконавців задля виділення технічних та технологічних особливостей джазової імпровізації та виконавства в цілому.
3. Добір та виконання творів за різними видами технічних та виконавських труднощів.
4. Формування власної системи самостійних занять для розвитку виконавської техніки.
5. Складання власних вправ інструктивно-технічного характеру.

10. Методи та технології навчання

Вивчення нормативної дисципліни «Фах» передбачає поєднання різних методів і технологій викладання. Під час проведення занять використовуються наступні методи:

1. У процесі роботи над художнім матеріалом:
 - розмовний (бесіда, діалог, роз'яснення);
 - наочний (ілюстрування, демонстрування)
 - практичний (індивідуальна гра на інструменті та/або проспівування матеріалу).
2. За організаційним характером навчання:
 - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні методи (поєднання теорії та практики).
3. За логікою сприйняття та засвоєння навчального матеріалу:
 - індуктивно-дедуктивні, репродуктивні, проблемні, риторично-інтерпретаційні, постановочно-аналітичні методи.

11. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: перевірка засвоєння матеріалу тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань, а також атестаційний екзамєн (виступ).

Критерії оцінювання знань і компетентностей з навчальної дисципліни:

Оцінка «А» («відмінно»):

- 1) високий рівень володіння теоретичними знаннями;
- 2) вільне застосування практичних навичок;
- 3) правильно, без жодної помилки виконані всі завдання.

Оцінка «В» («дуже добре»):

- 1) дуже добрі знання теоретичного матеріалу;
- 2) вміння застосовувати теоретичні знання у практичних завданнях;
- 3) незначні помилки у виконанні завдань, наявність окремих неточностей.

Оцінка «С» («добре»):

- 1) достатня міра засвоєння ключових теоретичних понять;
- 2) окремі неточності й помилки при виконанні завдань.

Оцінка «D» («задовільно»):

- 1) наявність загальних теоретичних знань на рівні уявлень;
- 2) неточності та помилки при виконанні завдань.

Оцінка «E» («достатньо»):

- 1) наявність окремих уявлень про вивчений матеріал;
- 2) не виконано більшу половину завдань.

Оцінка «FX» («незадовільно з можливістю повторного складання»):

- 1) незнання більшої частини навчального матеріалу;
- 2) невміння застосовувати теоретичні знання на практиці;
- 3) майже повна неспроможність виконання завдань.

Оцінка «F» («незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»):

- 1) відсутність будь-яких уявлень про вивчений матеріал;
- 2) неспроможність виконати жодне завдання.

12. Методичне забезпечення

- 12.1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення.
- 12.2. Друковані та електронні матеріали (ноти).
- 12.3. Робоча програма з дисципліни.
- 12.4. Силлабус дисципліни.
- 12.5. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів.

13. Рекомендована література

Основна

1. Боголюбов О. О. Українські джазові проекти початку ХХІ століття у світових інтеграційних процесах // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2024. – Вип. 26. – С. 27–80.
2. Войченко О. Шпортько О. Дихотомія «Джаз та академічна музика»: минуле та сьогодення // Вінок митців і мисткинь. 2020. Випуск 3 С. 107-110

3. Павленко О.М. Особливості виконання джазу. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Ніжин - 2023.
4. Плохотнюк О., Головльов О. Інноваційні підходи у виконавстві на ударних інструментах в Україні. – Випуск 3, Київське музикознавство, 2025, с. 274-287.
5. Попова А.О. Джазове мистецтво сучасної України: особливості становлення та розвитку // Музичне мистецтво і культура. 2021. Вип. 32, кн. 1. С. 137–148.
6. Стецюк Р. О., Джазова саксофонна імпровізація: параметри фактури та синтаксису. – Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. – випуск 57, Харків, 2020, с. 88-109
7. E. Tate “Pentatonic improvisation”. U.S.A. 2021
URL:www.scribd.com/document/586529247/Pentatonic-Improvisation-Evan-Tate

Додаткова

1. Апатський В.М. Імпровізація в сучасному духовому виконавстві / В.М. Апатський // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України : [Зб. матеріал. Всеукр. наук.-практ. конф.]. – Вип. 2. – Рівне : Волинські обереги, 2007. С. 13–15.
2. Апатський В.Н. Актуальні проблеми духового музично-виконавського мистецтва / В.Н. Апатський. – К. : „Задруга”, 2013. 588 с.
3. Богданов В.О. Шляхи розвитку духового музичного мистецтва в Україні (від витоків до початку XX століття): Автореф. дис. ... докт. мистецтвознавства : 17.00.03 „Музичне мистецтво” / В.О. Богданов. – Київ, 2008. 32 с.
4. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку XX століття. – Т. 1 / В.О. Богданов, Л.Д. Богданова. – Харків : Сілічева С.О., 2013. 384 с.
5. Рукомойніков, О. (2019). Джазовий саксофоніст у сучасному музичному просторі: три творчі портрети. *Київське музикознавство*, (58), 207-227.
<https://doi.org/10.33643/kmus.2019.58.16>.
6. Стецюк Р. О., Саксофон у джазі: аспекти парадигматики. – Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. – випуск 53, Харків, 2019, с. 177-199. Bert Ligon. Jazz Theory Resources: Volume Two,

- Tonal, Harmonic, Melodic, & Rhythmic Organization of Jazz. Bluemound, U.S.A. 2001.
7. Bill Dobbins. Jazz Arranging and Composing: A Linear Approach. U.S.A. 2015.
 8. Jonathan Harnum. Basic Jazz Theory: How to Read, Write, and Understand Written Music, Volume 1. U.S.A. 2001.
 9. Michael League: Snarky Puppy's Jazz-Schooled, Grassroots Visionary видання «All About Jazz».
 10. Santi, M. Improvisation: Between Technique and Spontaneity : Cambridge Scholars Publishing, Cambridge, England. 2010.
 11. Wong Herb: Jazz Fakebook. — Milwaukee: Hal Leonard Corporation, 1988. —447 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Collier, J. The Making of Jazz. URL: <https://www.scribd.com/document/319676841/The-Making-of-Jazz-James-Lincoln-Collier-Papermac>
2. Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека. URL: www.libr.dp.ua